

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну наукову працю Лі Жаня

«Формування культури виконавського фразування майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі навчання гри на духових інструментах», що є представленою на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта. Музичне мистецтво.

Актуальність дисертаційного дослідження Лі Жаня зумовлена перманентною увагою науково-педагогічної спільноти до проблем виконавської культури здобувачів вищої музичної та музично-педагогічної освіти. Наявність невідкладної потреби в науково-теоретичній розробці проблеми культури виконавського фразування як засобу передачі художньо-сміслової ідеї музичного твору та обґрунтування методичних засад її (проблеми) вирішення в контексті особливостей гри на духових інструментах свідчить про своєчасність і доцільність обрання дисертантом теми «Формування культури виконавського фразування майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі навчання гри на духових інструментах».

Дисертаційне дослідження входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та становить частину наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Протоколом №3 від 31.10.2019 р. та перезатверджено протоколом № 5 від 31.10.2024 р.

На підставі аналізу тексту кваліфікаційної наукової праці Лі Жаня «Формування культури виконавського фразування майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі навчання гри на духових інструментах» можемо говорити про достатню **ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків**, сформульованих у дисертації, а також достовірність результатів, оскільки вони спираються на солідну теоретико-методологічну базу, зокрема, на такі методологічні конструкти, як інтенціональний, емотивно-ціннісний, художньо-когнітивний, герменевтичний, комунікативний, лінгвакультурний наукові підходи в їх

проекції на мистецьку педагогіку, оригінальні методичні принципи та сукупність дослідницьких методів, зокрема, теоретичних (переважно різноманітних аналітичних), емпіричних (анкетування, опитування експертної групи, спостереження за самостійною репетиційною роботою з концертмейстером та в ансамблі, репертуарне опитування, слухова анкета, творчі завдання щодо оцінювання смислу фразування, завдання стосовно добору методичних ресурсів компенсаторного характеру та безпосереднього опрацювання виразності фразування, колективної присутності, інтерпретації-сприйняття тощо) та статистичних методів, особливо критерій Фішера ϕ^* .

У змістовому наповненні кваліфікаційної роботи особливої ваги набувають: науковий дискурс стосовно виконавської культури та обґрунтування сутності і структури культури виконавського фразування майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі навчання гри на духових інструментах (р. 1); методологічні та методичні засади формування досліджуваного конструкту (р. 2); педагогічний експеримент з перевірки ефективності запропонованої методики формування культури виконавського фразування майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі навчання гри на духових інструментах (р. 3).

Серед **найбільш істотних наукових результатів**, що містяться в дисертації Лі Жая, відзначаємо теоретичне обґрунтування та інноваційне розв'язання проблеми формування культури виконавського фразування майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі гри на духових інструментах як важливої фахової якості здобувачів вищої музичної та музично-педагогічної освіти, обґрунтування її структури в сукупності взаємозв'язаних компонентів (мотивації художньо-технічної досконалості; компетентності в роботі над виконавським репертуаром та музичними текстами творів; художньо-комунікативного контенту творчо-виконавської та педагогічної інтерпретації музичних творів для духових інструментів (соло, ансамбль).

Науковою новизною відрізняються наукові положення стосовно потенціалу застосування наукових підходів (інтенціонального; емотивно-ціннісного; художньо-когнітивного, герменевтичного, комунікативного, лінгвакультурного) та відповідних методичних принципів (співставлення вербального та музично-виконавського фразування, орієнтація на творчу винахідливість під час роботи над виконавським фразуванням в полілогічній/діалогічній проекції, розширення набору художньо-виконавських засобів виразності відповідно до смислового контексту,

опора на смисловий контекст музичного фразування, стимулювання розвитку художньо-образного мислення на основі розмаїття репертуару та накопичення образних репрезентацій, співставлення вербального та музично-виконавського фразування, орієнтація на творчу винахідливість під час роботи над виконавським фразуванням в полілогічній/діалогічній проєкції), а також застосування наскрізного принципу поєднання художнього, технічного та анатоμο-фізіологічного аспектів у роботі над виконавським фразуванням у процесі гри на духових інструментах; стосовно педагогічних умов та методів формування культури виконавського фразування, зокрема, стимулювання осмисленого ставлення до вмінь виконавського фразування (перша умова), цілеспрямоване засвоєння різноманітних форм і видів фразування в контексті еволюції стилів і жанрів (друга умова), активізація методичної самоефективності у виконавському та освітньому процесах (третя умова).

Практичне значення отриманих результатів дослідження визначається розробкою критеріїв та відповідних показників: 1) виконавсько-мотиваційний критерій (прагнення вдосконалити техніку виконання, ступінь зацікавленості в оволодінні художніми засобами виразності виконавського фразування, 2) музично-семіотичний критерій (ступінь грамотного прочитання музичного тексту, орієнтація в його атрибуціях, жанрово-стильова та композиційна обізнаність щодо репертуару для духових інструментів), 3) інтерпретаційно-комунікативний критерій (міра здатності розуміти контекст музичного фразування твору під час його сприйняття та інтерпретування, здатність добору методичного ресурсу в роботі над виконавським фразуванням в сольних та ансамблевих творах). Практичного значення набувають віднайдені методи формування культури виконавського фразування, які можуть бути застосовані в процесі інструментально-виконавської підготовки до гри на різних інструментах.

Достовірність результатів дослідження підтверджується оприлюдненням й апробацією його основних положень на 14 міжнародних та загально-українських науково-практичних конференціях. Про достатню повноту викладу основних результатів дисертаційної роботи Лі Жаня у наукових виданнях свідчить наявність положень кваліфікаційної наукової праці у 8 публікаціях автора (1 – у співавторстві), з яких 3 статті – у наукових фахових виданнях України, а 5 мають апробаційний характер (1 – зарубіжна). Статті написані українською, англійською та китайською мовами.

Структура дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (261 найменування, з них – 56 іноземними мовами) та додатків. Загальний обсяг дисертації складає 266 сторінок, з них 183 сторінки основного тексту.

Отже, оцінюючи зміст та завершеність дисертації, констатуємо, що її обсяг та структура відповідають вимогам до кваліфікаційних наукових праць, які подаються на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а зміст підкорений визначеній меті.

Дискусійні положення та зауваги до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи результати кваліфікаційної наукової праці Лі Жаня, висловимо деякі побажання та вказівки щодо її недоліків.

1. Обраний здобувачем наскрізний принцип поєднання художнього, технічного та анатоμο-фізіологічного аспектів у роботі над виконавським фразуванням є методологічно обгрунтованим. Водночас питома вага анатоμο-фізіологічного компонента заслуговує на глибше теоретичне й практичне осмислення. Доцільно було би конкретизувати, яким чином фізіологічні особливості гри на духових інструментах впливають на фразування та як вони можуть бути використані щодо оптимізації виконавської підготовки студентів.

2. Автор надає ґрунтовне визначення досліджуваного феномена. Проте, з огляду на специфіку музичного виконавства, доречно було би доповнити його перформативним аспектом, який не лише втілює художньо-смысловий контекст твору через точне відтворення образних властивостей композиційних фрагментів, а й здатний значно коригувати його емоційну складову.

Нажаль робота не позбавлена технічних помилок, проте висловлені зауваження й побажання носять дискусійний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованого дослідження.

Висновок про відповідність кваліфікаційної наукової праці чинним вимогам.

Дисертація Лі Жаня «Формування культури виконавського фразування майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі навчання гри на духових інструментах» є завершеною науковою працею, де її автором отримано нові науково обгрунтовані результати, які в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має значення для розвитку теорії та методики музично-інструментальної педагогіки.

Дисертаційна робота відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, **Лі Жань**, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта. Музичне мистецтво.

Рецензент:

професор, доктор педагогічних наук,
професор кафедри музичного мистецтва і хореографії
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Галина НІКОЛАЇ

